

A PRIOR ✈️

RISTO

GIOTTO

Reiswoordenboek van de Kredietcrisis

Reiswoordenboek van de kredietcrisis

Van bad banks tot bloedbad, van credit crunch tot depressie

**Handig voor in de koffer: een reiswoordenboek
met de mooiste taalkundige vondsten en lelijkste
verbasteringen van de kredietcrisis.**

Aandeelhouderswaarde Als een bedrijf aandeelhouderswaarde wil creëren, doet het er alles aan om koerswinst op de korte termijn te maken en dividend uit te keren. Dit stemt de aandeelhouders tevreden. Keerzijde: als een bedrijf te eenzijdig gericht is op de belangen van aandeelhouders, kan dat ten koste gaan van andere belanghebbenden, zoals de werknemers en klanten.

Alt-A-hypothec Alt-A-hypotheek zijn verstrekt aan huishoudens die een redelijk eigen vermogen en/of vaste inkomsten hebben; zeg een categorie boven subprime. Denk aan middenstanders en kleine zelfstandigen. Een groep waar je dus niet zo snel wanbetaling van verwacht, maar die door de recessie ook in problemen kan komen.

Asset-backed securities (ABS) Dit begrip omvat alle effecten die gedekt zijn door regelmatige rentebetalingen uit een portefeuille van bijvoorbeeld hypotheek, autoleningen en creditcardschulden, die als onderpand dienen. Zo'n portefeuille is op zich veelal onrendabel. Door portefeuilles samen te bundelen en te verpakken in een ABS, worden ze rendabel gemaakt. Zie ook securitisatie.

Bad banks Een bad bank, letterlijk een slechte bank, wordt door de overheid gecreëerd om 'goede' banken te verlossen van rommelkredieten en verdere afwaarderingen daarop. De bad bank koopt slechte beleggingen van commerciële banken op. In ruil daarvoor krijgen de banken staatsobligaties. Voorbeeld: in Ierland is in april 2009 een bad bank opgericht die tot negentig miljard euro aan rommelkredieten kan opkopen.

Bankendans Variatie op de oud-Hollandse stoelendans: spaarders rennen paniekerig rond in een financiële stoelendans. Welke stoel blijft overeind staan als de financiële muziek ophoudt? De bankendans was hot in september/oktober 2008, maar verliest nu aan populariteit.

Bloedbad Oorlogsterm voor een hectische paniekdag op de beurs. Koersen kelderen met vele procenten door paniekverkoop. Andere termen, gerelateerd aan de dag van de week waarop het bloedbad plaatsvindt, zijn bijvoorbeeld 'zwarte maandag' of 'inktzwarte vrijdag'.

Bonus Sommige bankiers ontvangen een bonus die een veelvoud is van hun vaste salaris. Het vooruitzicht op een riante bonus kan aanzetten tot het nemen van grote risico's

om veel winst op de korte termijn te maken: een van de oorzaken van de kredietcrisis. Daardoor is er nu veel kritiek op het bonus- en beloningsbeleid in de financiële sector. Andere termen zijn ‘perverse prikkels’ en ‘exorbitante beloningen’.

Centrale bank De centrale bank van Nederland is de Nederlandsche Bank (DNB). Bij deze bank kunnen commerciële banken terecht om geld te lenen of te parkeren. DNB houdt ook toezicht op de financiële positie van banken, verzekeraars en pensioenfondsen. Verder is zij verantwoordelijk voor de uitgifte van bankbiljetten. DNB werkt op monetair gebied in Europees verband: samen met de centrale banken van de eurolanden en de Europese Centrale Bank (ECB) vormt zij het Eurostelsel.

Credit crunch Letterlijk: kredietkrapte. Situatie waarin banken moeilijk of geen krediet meer kunnen verstrekken. Kredietverlening aan bedrijven en gezinnen, maar ook tussen banken onderling, stoelt op het vertrouwen dat de ander kan terugbetalen: morgen, overmorgen of volgende week. Als dat vertrouwen er niet meer is, komt de kredietmarkt tot stilstand en dat heeft zijn weerslag op de economie.

Collateralized debt obligations (CDO)

Een soort obligaties dat gebaseerd is op de zekerheid van onderpand (‘collateral’). Dat onderpand bestaat uit vorderingen, zoals een verzameling gebundelde hypotheekleningen. Deze gebundelde leningen worden door banken opgesplitst in tranches met een oplopend risico, en vervolgens aan beleggers verkocht. De laagste tranche draagt het meeste risico dat debiteuren niet terugbetalen, maar levert ook de hoogste rente op. De hoogste tranche is vrijwel risicovrij maar geeft een lage rente.

Conduit Een bundel hypotheekleningen of andere leningen die door een bank buiten de balans zijn geplaatst.

Credit default swaps (CDS) Beleggers gebruiken CDS'en om zich te verzekeren tegen het risico op wanbetaling op een obligatielening, maar ook om te speculeren op de kredietwaardigheid van een bedrijf. Als bijvoorbeeld een bank een lening geeft aan een bedrijf, kan de bank het risico op het niet afbetalen van die lening doorgeven aan een derde partij. De bank betaalt daarvoor premie. Als het bedrijf failliet gaat, dan lost de derde partij de schuld af. Als het bedrijf de lening wel aflost, dan strijkt de derde partij de winst – de geïnde premies – volledig op.

CDS'en waren jarenlang zeer populair. Op het hoogtepunt, zomer vorig jaar, was de geschatte waarde circa 60.000 miljard dollar. CDS'en worden beschouwd als een van de aanjagers van de kredietcrisis. Met de crisis is de markt ingestort: de waarde van de CDS'en is gehalveerd tot 30.000 miljard dollar.

Deflatie Het tegenovergestelde van inflatie. Er is sprake van deflatie als de prijzen gedurende een langere periode dalen. Door de economische recessie neemt de vraag naar goederen en diensten sterk af, waardoor de prijzen dalen. Mei 2009 is de inflatie in de eurozone gedaald naar nul procent. Velen maken zich zorgen dat de prijzen nog verder zullen dalen. In dat geval gaan consumenten en bedrijven aankopen uitstellen in de hoop dat alles nóg goedkoper wordt, en dat zet een rem op de economie. Deflatie is daarom een doorn in het oog van economen.

Depressie Als de economie jaren lang achter elkaar krimpt, is sprake van een depressie. Vaak wordt verwezen naar de Grote Depressie: de jaren dertig van de vorige eeuw.

Depositogarantiestelsel Een garantieregeling voor spaartegoeden (deposito's) tot een bedrag van 100.000 euro per persoon per

bank in het geval een bank failliet gaat of anderszins in de problemen komt. Bij een en/of-rekening van twee personen geldt dit maximumbedrag per persoon. Deze garantieregeling geldt alleen voor spaartegoeden bij banken die een vergunning hebben van DNB.

Euronext Tot NYSE Euronext horen de New York Stock Exchange ('s werelds grootste aandelenbeurs), de beurzen van Amsterdam, Brussel, Parijs en Lissabon én de optie- en termijnbeurs in Londen.

Excessieve beloningen Zie bonussen.

Garantiestelling voor bancaire leningen

Deze garantiestelling heeft de Nederlandse Staat in oktober 2008 opgezet. Hiermee stelt de Staat zich garant voor leningen ter waarde van in totaal 200 miljard euro die Nederlandse banken of financiële instellingen aangaan. De gehele financiële sector kan een beroep doen op deze regeling. Als een bank of verzekeraar geld krijgt, vraagt de Staat in ruil daarvoor aandelen of andere zekerheden in de onderneming, en kan hij aanvullende voorwaarden stellen. Van deze regeling is onder meer gebruikgemaakt door NIBC, LeasePlan en SNS Bank.

Geldpers In uiterste nood kan een centrale bank de geldpers aanzwengelen. De Fed, het Amerikaanse stelsel van centrale banken, heeft meer dan duizend miljard extra dollars laten drukken. Voor zeshonderd miljard dollar zijn schulden opgekocht van de twee grootste hypotheekbanken, Freddie Mac en Fannie Mae. Voor driehonderd miljard dollar heeft de Fed staatsobligaties gekocht. De ECB heeft de geldpers aangezet om voor zestig miljard euro aan bankobligaties op te kopen. Deze maatregel dient om de banken meer lucht te geven, waardoor de kredietstroom op gang kan blijven. Het aanzetten van de geldpers is een noodmaatregel. En controversieel. Tegenstanders menen dat het aanzetten van de geldpers de inflatie zal aanjagen.

Globalisering Bedrijven en consumenten gaan steeds meer met elkaar samenwerken over de landsgrenzen heen. Voordeel: internationale specialisatie, arbeidsdeling en handel. Nadeel: als het ergens misgaat, voelt de ander dat ook. ‘Als Amerika niest, is heel de wereld verkouden’.

Hefboom Met een hefboom kun je met een kleine kracht iets verplaatsen waarvoor eigenlijk heel veel kracht nodig is. Dat komt doordat die kleine kracht groter wordt naar

mate je die over een grotere afstand inzet. Met geld gaat het net zo: je leent extra geld om een investering te doen, en maakt zo extra rendement, mits de rente van je lening lager is dan de opbrengst van je investering. Dat extra rendement is het hefboomeffect. Keerzijde: als de opbrengsten sterk dalen en zelfs minder worden dan de betaalde rente op je lening, dan werkt de hefboom in omgekeerde richting. Je lijdt dan dus extra verliezen.

Inflatie Als de prijzen stijgen, wordt je geld minder waard. Een voorbeeld: de prijs van een bioscoopkaartje verdubbelt van vijf tot tien euro. Als je tien euro hebt, kun je geen twee keer maar slechts één keer naar de bios. Centrale banken kunnen de inflatie enigszins sturen met hun rentebeleid: als de rente hoog is, wordt geld lenen een stuk duurder voor bedrijven en consumenten, en dat zet een rem op de bestedingen en drukt de inflatie. De Europese Centrale Bank mikt op een lage inflatie van hooguit twee procent, want dat is het beste voor de economie.

Innovatie Nieuwe financiële producten. De laatste jaren zijn veel nieuwe producten op de markt gebracht om meer winst te maken. Ze zijn zo ingewikkeld dat bijna niemand ze echt begrijpt. Niemand overzag de risico's.

Op veel van die producten is enorm verlies geleden door de kredietcrisis. Voorbeelden: CDO's en credit default swaps.

Interbancaire lening Lening van de ene bank, die tijdelijk veel geld heeft, aan de andere bank, die even omhoog zit. Banken lenen elkaar alleen geld uit als er 100% vertrouwen is dat de andere bank kan terugbetalen. Met de kredietcrisis is dat vertrouwen ingestort: banken kloppen liever aan bij een centrale bank om geld te lenen of te parkeren.

Kapitaalinjectie Een kapitaalinjectie van de Staat is bedoeld om een financiële onderneming overeind te houden. Het gaat om een tijdelijke lening aan een onderneming die in de kern gezond is, maar door de kredietcrisis in zwaar weer is beland. Als een bank of verzekeraar geld krijgt, vraagt de Staat in ruil daarvoor aandelen of andere zekerheden in die onderneming. De onderneming moet de lening weer terugbetalen als het beter gaat. Nederland heeft in oktober 2008 een potje van twintig miljard euro beschikbaar gesteld voor kapitaalinjecties in financiële ondernemingen. Hierop is een beroep gedaan door ING (tien miljard euro), Aegon (drie miljard) en SNS Reaal (750 miljoen).

Kosten kredietcrisis De ramingen van de kosten van de kredietcrisis worden vrijwel wekelijks verhoogd. Mei 2009 schat het Internationaal Monetair Fonds de kosten op vierduizend miljard dollar, een kleine drieduizend miljard euro. Dat is de schade van de giftige leningen die financiële instellingen in hun boeken hebben staan. Naarmate de schattingen van de kosten steeds hoger worden, moeten de financiële instellingen wereldwijd steeds grotere sommen geld afschrijven.

Kredietbeoordelaars Instellingen die een oordeel geven over de kredietwaardigheid van financiële producten. Ook wel 'rating agencies' genoemd. Bij de verstrekking van leningen wordt vaak afgegaan op de rapportages van kredietbeoordelaars. In onderzoek is nu welke rol kredietbeoordelaars – zoals Moody's, Standard & Poor's en Fitch – hebben gespeeld in de kredietcrisis.

Kredietcrisis De crisis op de financiële markten begon voorjaar 2007, toen steeds meer Amerikaanse huishoudens hun hypotheek, een subprime hypotheek, niet meer konden aflossen. De huizenmarkt stagneerde: steeds meer huizen werden gedwongen verkocht en leverden minder

op dan de waarde waarvoor banken ze als onderpand op de balans hadden staan. Zomer 2007 gingen de Amerikaanse banken de gevolgen merken: de verstrekte hypotheeken waarin de banken handelden, werden minder waard. De eerste hypotheekbanken kwamen in de problemen. En dat sloeg over op andere banken, omdat die hypotheeken zijn gebundeld en verpakt tot obligaties die weer uitgeleend zijn aan andere financiële instellingen. Door de sterke waardedalingen kwamen wereldwijd steeds meer financiële instellingen in de problemen. Zij moesten voor honderden miljarden afschrijven op gekochte obligaties waarvan de waarde kelderde. Doordat onduidelijk was welke instellingen hierdoor verder in de problemen zouden komen, droogde de interbancaire geldmarkt op: banken leenden elkaar geen geld meer. De ontwikkelingen bedreigden het ongestoord functioneren van het internationale financiële systeem. Dat maakte ingrijpen van nagenoeg alle centrale banken noodzakelijk.

LBO-markt LBO staat voor Leveraged Buy-Outs. Dit is de markt van de financiering van bedrijfsovernames met geleend geld.

Mega-afschrijving Het afschrijven van enorme bedragen door financiële instellingen.

Volgens schattingen van persbureau Bloomberg hebben banken een streep gezet door 1.290 miljard dollar. Meer mega-afschrijvingen zijn niet uit te sluiten. Dat betekent dat overheden opnieuw kapitaalinjecties aan de banken zullen moeten toedienen.

Mortgage Backed Security (MBS) Een MBS is een securitisatie waarbij een hypotheeklening als onderpand dient. Beleggers ontvangen meestal de rente plus aflossing.

Ninja-hypotheeken Hypotheeken voor consumenten met No Income No Job and Assets, oftewel mensen zonder werk en inkomen en geen eigen vermogen.

Perverse prikkels De verkeerde stimulans die uitgaat van bepaalde bonussen. Heeft dus niets te maken met vieze blaadjes of prikkelende wijnen die hoofdpijn veroorzaken.

Protectionisme ‘Koop eigen waar!’ ‘Houd vakantie in eigen land.’ De wens om het eigen land voor te trekken ten koste van een ander land.

Recessie Er is sprake van recessie ofwel teruggang als de economie krimpt (negatieve groei) gedurende twee opeenvolgende kwartalen.

Rente Als de rente hoog is, is geld lenen duur. Lage rente maakt geld lenen goedkoop. Een jarenlange lage rente is een van de oorzaken van de kredietcrisis. Beleggers leenden heel goedkoop veel geld en staken dat in risicovolle producten om meer rendement te maken.

Securitisatie Een techniek waarbij financiële activa (producten) die regelmatig cash opleveren, worden samengebracht en verpakt (en herverkt, vaak vele malen opnieuw) als effecten (waardepapier), die vervolgens aan investeerders verkocht worden. Denk aan hypothecaire leningen en financieringen van auto's. Door verschillende activa samen te brengen in één product, kunnen ze doorverkocht worden aan derde partijen. Door deze verhandeling wordt het risico op waardeverlies gespreid.

Subprime hypotheek Hypotheek voor mensen met lage inkomens, vooral in de VS veel verkocht. Deze hypotheek heeft een variabele rente, die de eerste jaren laag is, maar daarna flink stijgt. Als de huizenprijzen hard stijgen, kan een huishouden na enkele jaren de overwaarde incasseren en een nieuwe hypotheek afsluiten. Maar

als de huizenprijzen dalen, gaat dat verhaal niet op. Dan zitten mensen vast aan een hoge rente. Naarmate steeds meer huishoudens in betalingsproblemen kwamen, ging dit ook de banken en andere hypotheekverstrekkers raken. Een vijfde van de Amerikaanse hypotheekmarkt bestaat uit dit type hypotheek. Daar ligt de bron van de kredietcrisis.

Toezicht Om het reilen en zeilen van financiële ondernemingen in de gaten te houden, zijn er in Nederland twee toezichthouders: DNB en AFM. DNB kijkt vooral naar de centjes, de AFM naar het gedrag. Vrijwel elke financiële onderneming staat onder toezicht. Toezicht is er óf te veel óf te weinig: zodra een bank failliet gaat, is er een roep om meer toezicht, maar als alles goed gaat in landen, is er geklaag over een teveel aan toezicht.

Triple-A rating De allerbeste beoordeling die een ratingbureau kan geven. A is goed, dubbel A is dubbel zo goed, en drie A's is het beste van het beste. Een investering in een triple-A product is met andere woorden de meest betrouwbare, waardoor het risico op wanbetaling minimaal is.

Value at Risk-principle (VaR) Een verlies van een financiële instelling (of een beleggingsportefeuille), waarvan het onwaarschijnlijk is dat het wordt overschreden binnen een bepaalde periode en bij een bepaalde betrouwbaarheid. Er kan op allerlei manier aan de VaR worden gesleuteld, maar in wezen gaat het om het uitkienen van wat er kan gebeuren aan de staartpunten van een kansverdeling; daar waar zich de onwaarschijnlijke gebeurtenissen voordoen.

Wall Street Aanduiding voor de New York Stock Exchange (NYSE), de New Yorkse effectenbeurs, die gevestigd is aan 'Wall Street'. Gemeten naar de beurswaarde is de NYSE de grootste effectenbeurs ter wereld, gevolgd door Tokio en Londen.

Zakenbank Deze bank is exclusief gericht op zakelijke transacties; particulieren kunnen hier dan ook niet terecht om een rekening te openen, te sparen of geld te lenen. Een zakenbank helpt bedrijven met leningen voor investeringen, de financiering van overnames en de uitgifte van effecten. Deze bank fungeert als intermediair tussen grote beleggers, bedrijven en overheden die geld willen lenen. Gerenommeerde, eeuwenoude Amerikaanse zakenbanken zijn ter ziele gegaan door de

kredietcrisis. Lehman Brothers is in september 2008 failliet gegaan; Merrill Lynch werd overgenomen door Bank of America; Goldman Sachs en Morgan Stanley zijn omgevormd tot gewone banken.

Wat is kredietcrisis in het...

Arabisch	أزمة الائتمان
Chinees	信用危机
Engels	financial crisis
Deens	kredit-krise
Duits	kredit-krise
Frans	crise du crédit
Italiaans	crisi del credito
Japans	金融危機
Portugees	crise de crédito
Russisch	кредит кризис
Spaans	crisis de crédito
Turks	kredi krizi
Zweeds	kredit-krisen

Colofon

Deze brochure is een uitgave
van de Nederlandsche Bank.
Afdeling Communicatie.
Illustratie: Tom Schamp

© Juni 2009, de Nederlandsche Bank

Niets uit deze uitgave mag worden
overgenomen zonder voorafgaande
en schriftelijke toestemming van de
Nederlandsche Bank.

Westeinde 1
1017 ZN Amsterdam
Telefoon (020) 524 91 11

John F.Kennedylaan 32
7314 PS Apeldoorn
Telefoon (055) 357 66 77

Website: www.dnb.nl
E-mail: info@dnb.nl
Infodesk: 0800-020 10 68 (Gratis)

